

СТАНОВИЩЕ

от доц. Д-р Иван Цочев Иванов
Сдружение „ОРЦМПО“ гр. Троян

Относно дисертационен труд, разработен от зооинженер Мариана Илиева Маркова, докторант в задочна форма на обучение към Отдел „Животновъдство, фуражно производство и ливадарство“ в ИПЖЗ-Троян обл. Ловеч на тема: „Продуктивни и морфологични характеристики на овце от Средностаропланинската и Копривщенската породи в процеса на поддържаща селекция“ по специалност „Овцевъдство и Козевъдство“, професионално направление 6.3. „Животновъдство“, за присъждане на научната степен ”Доктор”.

Развитието на овцевъдството в Р. България при дадените природо-климатични условия е тясно свързано с общото развитие на народното стопанство и по-специално с развитието на земеделието, промишлеността и търговията с продукти от овце. В зависимост от културата на селското стопанство, от производството, преработката, потреблението и търговията с продуктите от овцевъдството през отделните исторически епохи с активната намеса на човека. Като при отглеждането на овцете са създавани породи овце в желаната продуктивна насока.

Вълнодайността е едно от най-важните стопански качества на овцете, на което след одомашняването им човека е обръщал внимание и с течение на времето е опознавал, овладявал и развивал според своите нужди. При подобряване на качеството и увеличаването на количеството вълна на съвремените породи овце са вложени знанията и трудът на много поколения от различните народи. Този продължителен и сложен процес се отразил твърде съществено върху способността на овцете да дават доста различна по качествени показатели вълнена суровина.

Данните от практиката на различните страни, на отделни райони и стопанства показват, че по отношние, както на количеството, така качествените показатели и разнообразието при получаваната вълна е извънредно голямо. В световен аспект средния насриг вълна е около 2.5 kg непрана вълна, и колебанията на този показател в отделните страни е в границите между 1 kg и до и над 5 kg.

Измененията в обема на отделните популации овце, настъпили в процеса на провежданата аграрна реформа след 1990 година у нас поставиха нови изисквания към развъдно-селекционата дейност, тясно свързани с пазарната икономика. Това наложи цялостна преоценка на съществуващите селекционни програми, формиране на нови селекционни критерии, нова вътрепородна и генетична структура в елитните и възпроизводителните стада.

С въвеждането на пазарната икономика настъпи рязка промяна в доходността от отделните видове продукция получавана от овцете. Считания в близкото минало най-важен признак настриг на вълна и нейното качество, при новите условия остана с незначителен дял от общата стойност на продукцията. Съществено се увеличи делът на месото – 50-60 процента и на млякото 35-40 процента.

От незапомнени времена в предпланинските и планинските региони у нас са се отглеждали местни породи овце. Всяка от тях е със специфични биологични и продуктивни особености, добре адаптирани към съответните райони. Повечето от тях носят наименованиета на района в който се отглеждат – Странджанска, Свищовска, Тетевенска, Средностаропланинска, Котленска, Копривщенска и други.

През последните десетилетия много местни породи селскостопански животни по света са застрашени от изчезване и затова са обект на дейности, които целят опазването им като генетичен материал. Hammand (1994) описвайки глобалната структура на ФАО за управление и съхранение на генетичен ресурс в животновъдството посочва като главен елемент, насърчаване на производствените и развъдните стратегии за ниско и средно продуктивни райони.

Опаване на биологичното разнообразие и генофондовете от растения и животни е един от приоритетите на ЕС. Това предполага активна работа за запазване на ценните генетични ресурси на Р. България включително и от местни породи овце.

Средностаропланинската и Копривщенската породи са типични представители на автохтонните породи овце. Не са много литературните източници, особено за Копривщенската порода в които да са отразени продуктивните и фенотипните признаци на овцете. Това поражда необходимостта от подробно проучване, оценка и анализ на фенотипа, продуктивността с оглед прецизиране на развъдните програми при осъществяване на обективни методи на поддържаща селекция и развъждане на овцете от Средностаропланинската и Копривщенската породи.

Научният труд, представен за докторска дисертация е написан на 171 стандартни страници. Състои се от: увод, преглед на литературата, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи, препоръки, приноси, публикации свързани с дисертациония труд и цитирана литература. Библиографската справка включва общо 160 източника от които на латиница 48 броя и на кирилица 112 броя. Изложението онагледено с 42 таблици, 8 фигури и 8 снимки.

Като се вземе предвид, проблемите отнасящи се за съхранение на уникален генетически фонд в т.ч. и двете включени за в изследването породи овце са поставени на особено внимание през седемдесетте

годиница миналия век, приемаме, че литературния обзор състоящ се от 19 страници е значителен по обем, подреден и добре структуриран.

Следващите раздели са оформени и подредени съгласно възприетата структура. Цитираните в обзора заглавия са подбрани с умение, което изисква от автора задълбочени познания по разработените въпроси по които направен научния труд. Това обстоятелство е доказателство, че докторанта покрива изискванията за образователната и научна степен „доктор”

Разработените от автора въпроси в научния труд са актуални, многопосочно и задълбочено разработени, отнасящи се за сегашното състояние на породите и предстоящите задачи за съхранението им. За постигане на целите авторката използва различни методики и методи. Изследването изисква високо ниво на познаване на методиките и направените анализи които автора извършва сполучливо и задълбочено.

Целта на проучването е ясно формулирана, конкретна също така и поставените задачи включени в нея способстват за екзактни изследвания по предварително добре планирани схеми за извеждане на заложените опити. Благодарение на задълбоченото познаване на проблемите, получените резултати са обработени с подходящи математически методи, което е създало предпоставки за точността при изчисляване величините на изследваните признаци. За постигане на по-пълна и точна информация са използвани съвременни методи на обработка:

- Групите мастни киселини и съотношението между тях са определени атерогения индекс по формулата на Ulbricht and Charbonnier (1994).
- Резултатите от състава и свойствата на млякото са обработени по вариационо-статистическия метод чрез програмен продукт Statistika for Windows (2015).
- За статистическо оформяне на получените резултати е използван софтуерен продукт – програмата Statistika for Windows (2015).

Изразявам някои несъществени забележки към представения ми научен труд:

-Според мен в Увода е пропуск да не се отрази, че съхраняването на автохтоните породи овце в Р. България е държавна политика, че МЗХГ е утвърдило списък на застрашените от изчезване породи овце и е разработило схеми за подпомагане на съхранението им.

-От таблица № 2 е видно теглото на завършилите растежа си женски животни (на 3.5год) е грешния показател. При Копривщенската порода е 51.28 kg, а на Средностаропланинската - 45.77 kg с 5.54 kg повече за първата. Би било добре да се подчертае, че тази разлика е очаквана. Различията в природо-климатичните и фуражни условия са се отразили

върху лимита за разстеж и развитието на двете породи в дългогодишния период на народна селекция провеждана с тях.

- Допуснати са технически грешки при интерпретирането на таблиците и номерацията от № 13 нататък (например на страница 74 стр. текста не отговаря на табл. 14, а на 79 стр. текста е за табл. 17, написано е табл. 16).

- Вълната на Копривщенската порода овце не е груба, а полугруба. Руното е затворено, съставено предимно от преходни и пухови влакна. Вълната на преобладаващия брой животни е с 40-48 качество по Брадфорската класификация.

Направените забележки не са в състояние да се отразят негативно върху представения в достатъчен обем, многопосочен, комплексен, компетентно интерпретиран научен материал.

Значимостта му се потвърждава от точното и коректно формулирани изводи, препоръки и приноси кореспондиращи с получените резултати.

Спазени са всички изисквания на закона за развитие на Академичния състав, което ми дава основание да гласувам с "Да" и да препоръчам на почитаемите членове на научното жури и Научния съвет да присъди образоватено-научната степен „доктор“ на зооинженер Мариана Илиева Маркова, докторант в задочна форма на обучение към ИПЖЗ – гр. Троян, обл. Ловеч.

28.02.2020 год.
Гр. Троян

Подпис:
доц. д-р Иван Цочев Иванов

